

Evaluering af arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan

Børnehuset Himmelbuen
2021

Indholdsfortegnelse

Om skabelonen.....	3
Arbejdet med den pædagogiske læreplan.....	4
Evaluering og dokumentation af elementer i det pædagogiske læringsmiljø.....	6
Evaluering af vores arbejde med Den styrkede pædagogiske læreplan.....	7
Inddragelse af forældrebestyrelsen	17
Det fremadrettede arbejde.....	20

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og medarbejdere i dagtilbud.

Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte jeres skriftlige evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan. Den skal gennemføres mindst, hvert andet år. Det er **ikke** et lovkrav, at I benytter denne skabelon.

Den lovgivningsmæssige ramme for udarbejdelse og evaluering af den lokale pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er udfoldet i Børne- og Undervisningsministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018.

Vær opmærksom på:

- Den primære målgruppe for den skriftlige evaluering er jer selv og forældrene i jeres dagtilbud
- Det er et krav, at I reviderer jeres skriftlige læreplan på baggrund af evalueringen, hvis evalueringen skulle give anledning til ændringer eller justeringer.
- Fokus i evalueringen er på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes udbytte, dvs. hvorvidt og hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn.
- Evalueringen skal offentliggøres.

Denne skabelon indeholder alle de lovmæssige krav til evalueringen. Lovkravene finder I i de to midterste afsnit "Evaluering og dokumentation" og "Inddragelse af forældrebestyrelsen". Skabelonen indeholder desuden spørgsmål, som kan støtte jeres evalueringsproces samt jeres fremadrettede arbejde med løbende at revidere den skriftlige læreplan.

[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *slette*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Arbejdet med den pædagogiske læreplan

"Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø."

"Med evalueringskultur i dagtilbuddet forstås, at lederen har ansvar for, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens, trivsel, læring, udvikling og dannelse."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvilke dele af vores pædagogiske læringsmiljø har vi særligt haft fokus på over de sidste 2 år?

I 2019 deltog en pædagogisk medarbejder fra hvert team (børnehaven, vuggestuen 1. sal & vuggestuen 2. sal) samt pædagogisk leder i en workshop om pædagogiske læringsmiljøer med Charlotte Ringsmose. Dette var for at støtte op om forståelsen af hvordan der kan arbejdes med læringsmiljøer i vores pædagogiske praksis. Vi har herefter haft *særligt* fokus på følgende læringsmiljøer:

- Fysisk indretning/pædagogiske læringsmiljøer
- Mad og måltid
- Sprog

Hvordan har vi organiseret vores evalueringskultur?

Vi reflekterer over og evaluerer vores pædagogiske praksis på vores såkaldte "A", "B" og "C"-møder. (Se Himmelbuens styrkede pædagogiske læreplan s. 32-33). Disse møder bliver afholdt på stuemøder og personale/teamemøder. Indholdet på møderne er:

På A møder: Planlægning af aktiviteter, ved brug af planlægningskabelon kaldet "Blomsten" (– herefter betegnet "Blomsten"?) (1x pr. måned).

På B møder: Udfyldelse af TOPI + udarbejdelse af handleplaner (2x pr. måned).

På C møder: Refleksion over praksis herunder evaluering af praksis. (1x pr. måned).

Vi har i 2020 oprettet en faglig koordinatorstilling. Den faglige koordinator deltager i evalueringsprocesser, bl.a. som mødefacilitator.

Vi arbejder med at have en undersøgende tilgang i vores pædagogiske praksis og i vores evalueringsprocesser. Denne tilgang tager udgangspunkt i vores menneskesyn. Vores menneskesyn drejer sig om, at mennesket i sit udgangspunkt har en positiv intention og at frustration er udtryk for en bristet drøm. Derfor er det vigtigt, at vi arbejder med at undersøge, hvorledes verden opleves af andre. Det gør vi bl.a. ved at reflektere adskilt ud fra tre følgende perspektiver:

- Børneperspektivet,
- Forældreperspektivet
- Det faglige perspektiv

Derudover er vi undersøgende ud fra det pædagogiske personales tre forskellige grundpositioner ift. børns læreprocesser; "Gå foran, ved siden af og bagved". Læs evt. nærmere beskrivelse af vores menneskesyn i Himmelbuens Pædagogiske Læreplan, og hvordan vi arbejder med dette i hverdagen.

Grundet coronasituationen og dertilhørende restriktioner, har vi siden marts 2020 kun afholdt møder 1x pr. måned, hvilket har reduceret muligheden for at afholde A, B og C-møder som oprindeligt planlagt.

Vi har herudover nedsat et madudvalg og et sprogudvalg med en pædagogisk medarbejder fra hvert team og pædagogisk leder. I madudvalget sidder også Himmelbuens køkkenmedarbejder. Vi afholder møde i disse udvalg hver tredje fredag for at sikre vidensdeling, evaluering og tilbageløb. Dette med anbefaling fra tilsyn 2019.

Hvordan har vi arbejdet med vores lokale skriftlige læreplan?

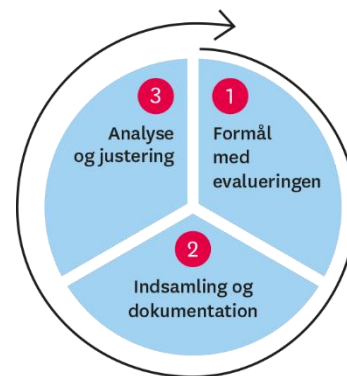
Forud for udarbejdelsen af Himmelbuens Styrkede Pædagogiske Læreplan, præsenterede pædagogisk leder det pædagogiske personale, for elementerne fra Det pædagogiske grundlag.

I 2019 udarbejdede pædagogisk leder Himmelbuens Styrkede Pædagogiske Læreplan. Himmelbuens pædagogiske personale, herunder de faglige fyrtårne, har sidenhen på personalemøder, stuemøder og pædagogiske dage, forholdt sig til beskrivelserne i De pædagogiske mål og læreplanstemaerne og arbejdet med at skabe en sammenhæng mellem Den Styrkede Pædagogiske Læreplan og Blomsten.

I 2020 indsamlede den faglige koordinator empiri via deltagerobservation på alle stuer i huset og efterfølgende afholdt evalueringsmøder med hvert team. På baggrund heraf har pædagogisk leder og den faglige koordinator udarbejdet denne endelige skriftlige evaluering.

Da empirien og dokumentationen er indsamlet i forskellige kontekster, vil kommende teksts formuleringer veksle imellem datid, nutid eller fremtid.

Evaluering og dokumentation af elementer i det pædagogiske læringsmiljø

"Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Som led i at kunne evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse kan der fokuseres på elementer i det pædagogiske læringsmiljø. På den ene side fx, hvordan børnesynet, børneperspektivet og arbejdet med dannelse kommer til udtryk i det daglige pædagogiske arbejde, og på den anden side eksempelvis:

- Børnegruppens trivsel og læring
- Børn i udsatte positioners trivsel og læring
- Tosprogede børns trivsel og læring
- Det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Fokus på enkelte elementer kan bidrage til at kvalificere evalueringen af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 51

Evaluering af vores arbejde med Den styrkede pædagogiske læreplan

I det følgende gennemgår vi udpluk af, hvad vi de sidste to år har arbejdet med i Himmelbuen, indenfor hvert læreplanstema.

Under læreplanstemaet *Alsidig personlig udvikling*, går vi mere i dybden med én af vores gennemførte evalueringer; måltidet som pædagogisk læringsmiljø. Dette som et eksempel på hvordan vi har arbejdet/arbejder med evaluering af vores pædagogiske læringsmiljøer.

Alsidig personlig udvikling:

Vi har arbejdet med læreplanstemaet *Alsidig personlig udvikling* igennem hele vores pædagogiske hverdag, både i de strukturerede og ikke strukturerede aktiviteter og lege. Herunder er et lille udpluk af det vi har haft særligt fokus på i arbejdet med at støtte op om børnenes alsidige personlige udvikling:

Vores daglige formiddagssamlinger: Vi har haft fokus på hvordan vi til formiddagssamling på stuerne kan understøtte børnenes samspil og tilknytning til hinanden, til stuen og til det pædagogiske personale. Herudover også på, hvordan samlingerne kan gennemføres meningsfuldt for børnene, på en måde hvor børnenes inputs inddrages. Især i børnehaven har vi også arbejdet med hvordan samlingerne kan bruges til at skabe et tilhørsforhold, tryghed og forudsigelighed for børnene.

Nærværende og udviklende læringsmiljø i mindre børnegrupper hen over hele dagen: Vi har haft fokus på hvordan vi, kan skabe et nærværende, fordybende og udviklende læringsmiljø for børnene i mindre grupper med udgangspunkt i børnenes udvikling, interesser og behov. Vi har arbejdet med at aktiviteterne i grupperne tager udgangspunkt i det igangværende tema der arbejdes med på stuen/i huset, samt børnenes aktuelle interesser.

Omsorg og relationer: I 2019 havde vi i vuggestuen et forløb med psykolog Charlotte Vang omhandlende det faglige begreb "Tryghedscirklen". Forløbet bidrog til, at vi har fået en fælles faglig forståelse og et fælles sprog for relationens betydning for barnets udvikling af identitet og selvopfattelse og at vi som voksne har ansvaret for relationen. Dette har betydet at vi er blevet endnu mere fagligt og teoretisk funderet ift. at kunne møde og varetage børnenes behov for tryghed og udforskning.

Måltidet som pædagogisk læringsmiljø

Formålet med evalueringen af måltidet som pædagogisk læringsmiljø

Vi var særligt nysgerrige på hvilke muligheder for at arbejde med børnenes madmod og sproglige udvikling der ligger i måltidet.

Formålet var at øge personalets bevidsthed om egen rolle (værtsrolle) under måltiderne samt at skabe en fælles faglig tilgang i hele huset, til hvordan måltidet bruges som ramme for at støtte op om børnenes madmod og sproglige udvikling i Himmelbuen.

Målet var at børnene i Himmelbuen skulle blive mere madmodige og at de skulle blive sprogligt stærkere.

Hvilken pædagogisk dokumentation har vi indsamlet i arbejdet med den gennemførte evaluering?

MADLIV KØBENHAVN

DIPLOM

Himmelbuen

har deltaget i Madliv København

Himmelbuen arbejder med:

Et styrket fokus og samarbejde omkring maden og måltiderne

Sproglig stimulering og et demokratisk fællesskab

Det gode værtsskab

Et større fokus på selvhjulpenhed og madmod

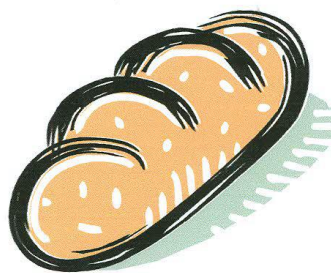
Madliv København er et 18 måneders rådgivningsforløb, der handler om at udvikle kvaliteten af de 70.000 måltider, der hver dag serveres for børn, unge, voksne og ældre i Københavns Kommune.

Sammen arbejder vi for endnu bedre måltider, mere madglæde og mere økologi i de københavnske institutioner

MEYERS
MADHUS

Madplan uge 40

Mandag	Frokost: Minestrone - grøntsagssuppe m/k. bacon & ristet rugbrød Eftermiddag: Hj. bagt brød m/dadelpålæg & frugt
Tirsdag	Frokost: Smør – selv Eftermiddag: Hj. bagt brød m/smør & frugt
Onsdag	Frokost: Grøntsagsfrikadeller m/couscoussalat Eftermiddag: Rugbrød m/smøreost & agurk
Torsdag	Frokost: Friturestegte blæksprutter m/asparges kartofler & dilldressing Eftermiddag: Yoghurt naturel m/hj. lavet mysli
Fredag	Frokost: Lasagne m/oksekødsovs & ærter Eftermiddag: Hj. bagt brød & frugt

Velkomme:-)

En praksisfortælling fra børnehaven:

"Lige inden frokost er børn og voksne samlet ved bordene på stuen. En voksen går hen til et "paphjul" på væggen, og to børn bliver udpeget til at præsentere maden. De to børn stiller sig op på en bænk og præsenterer maden, godt understøttet af den voksne. Herefter dækker de tre voksne bordene med tallerkener, glas og bestik. Maden sættes på bordene, og børnene øser selv op og rækker skålene til hinanden. Der er en rar og rolig stemning, og børnene og de voksne har en værsgo-remse, som de siger højt sammen. De voksne er guidende, og der er dialoger ved alle tre borde. De voksne har fint øjenkontakt med børnene, og der findes også dialoger sted mellem børnene.

De voksne sætter ord på børnenes handlinger og stiller åbne spørgsmål. F.eks. høres følgende: "Hov, jeg kan se, at du var tørstig"- "Ja, prøv at dyp din kartoffel deri"- "Det var en stor mundfuld, du fik der"- "Hvor kommer blæksprutten fra?"- "Ja, du må gerne skære den i mindre stykker"- "Er der nogen, der vil fortælle, hvad de lavede på legepladsen i dag?"- Børnene svarer: "Jeg legede tog, som der kørte hele vejen rundt." V: "Var det et langt tog?" B: "Nej, det var et kort tog." (Himmelbuens tilsynsrapport 2020, s. 5 og 6)

Børnehavens "Værsgo-remse", som bliver sagt når alle har sat sig ved bordene og er klar til at spise:

"Ormen den lange

Der snor som en slange

Under et gærde

Og tager sig en pære

Deler den i to

Og siger værsgo"

Hvad lærte vi om sammenhængen mellem vores pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

Vi lærte at når det pædagogiske personale tager værtskabet på sig og skaber en rar, tryk og meningsfuld ramme omkring måltidet, øger det børnenes fokus på samværet og dialogen samt deltagelse i måltidet, herunder modet til at smage forskelligt og ukendt mad.

Vi lærte at det har en betydning for børnenes madmod at det pædagogiske personale har en fælles tilgang til om børnene skal smage på maden.

Herudover fandt vi også ud af, at det har stor betydning for børnenes madmod, at det pædagogiske personale selv udviser nysgerrighed ved maden og arbejder med at gøre det interessant for børnene, så børnene ligeledes bliver nysgerrige efter at smage på maden.

Vi fandt ud af, at det bl.a. kræver at det pædagogiske personale har et kendskab til børnene og deres interesser for at kunne støtte op om udviklingen af børnenes engagement og udviklingen af børnenes sprog i fællesskabet omkring måltidet.

Hvilke ændringer og/eller justeringer af praksis gav evalueringen anledning til?

Alle børn og voksne sidder i faste spisegrupper, da det bl.a. understøtter samspelet og tilknytningen mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem.

Vi er i gang med at udarbejde en Mad- og måltidspolitik med fokus på værtsrollen og understøttelse af børnenes sproglige udvikling. Eksempel fra Mad- og måltidspolitikken: At det pædagogiske personale har en særlig opmærksomhed på at opfordre børnene til at smage på maden, men at det er ok at børnene ikke kan lide maden når de har smagt på den. Og at dette bliver formidlet med en forståelse for at det kan være svært for barnet. Mad- og måltidspolitikken gør det nemmere at fastholde, men også videreudvikle det pædagogiske læringsmiljø omkring måltidet.

Som værtsrolle har man ansvaret for at gøre stemningen rar og behagelig ved bordet, så barnet får lyst til at blive siddende og være en del af fællesskabet.

Ønsker for det fremtidige arbejde ift. læreplanstemaet *Alsidig personlig udvikling*:

- Der ønskes mere feedback bl.a. til teammøder
- At der arbejdes med "Fri for mobberi"
- At arbejde med kønspædagogik
- Motorikforløb i Smedetoften for alle tre børnehavegrupper for at understøtte overgangen til Tarzan (storbørnsgruppen).
- Inddrage madplanen i de temaer der arbejdes med i huset
- Fokus på indkøring i børnehaven, med udgangspunkt i Tryghedscirklen
- Forældresamarbejde: Skal personaleressourcerne tænkes anderledes, så der bliver afgivet flere ressourcer om eftermiddagen til at støtte op om forældresamarbejdet?

Social udvikling:

Vi har arbejdet med læreplanstemaet *Social udvikling* igennem hele vores pædagogiske hverdag, både i de strukturerede og ikke strukturerede aktiviteter og lege, men også i overgange fra én aktivitet til en anden. Herunder er et lille udpluk af det vi har haft særligt fokus på i arbejdet med at støtte op om børnenes sociale udvikling:

Forskellighed som ressource og bidrag til demokratisk dannelse: Vi har haft fokus på formiddagssamlingen, som et socialt fællesskab, hvor børnene bliver understøttet i at udtrykke egne præferencer (det kunne være en ynglings sang) og samtidig vise rummelighed og begejstring for andres præferencer. Vi har ligeledes haft fokus på at skabe et læringsmiljø, hvor børnene oplever det pædagogiske personale som forskellige mennesker med forskellige kulturbaggrunde.

Legen og venskaber: Det pædagogiske personale har arbejdet med børneperspektivet, ved at være undersøgende på børnenes behov, initiativer og lege. Der har været arbejdet med udgangspunkt i børnenes nærmeste udviklingszone og det pædagogiske personales rolle og positioner i forbindelse med børnenes leg. Vi har haft fokus på at skabe et samvær hvor det pædagogiske personale guider og sætter ord på børnenes forsøg på kontakt til de andre børn.

Børnehaven har haft særligt fokus på venskaber, for at støtte op om, at børnene får erfaringer med og udvikler kompetencer til at indgå i venskabelige relationer med andre. Blandt andet har børnehaven brugt fælles sang, dans på legepladsen og legen som udgangspunkt.

Det større og det mindre børnefællesskab: Vi har haft opmærksomhed på at tilbyde børnene erfaringer med at indgå i både store og små børnefællesskaber og hvordan disse forskellige fællesskaber komplekterer hinanden. Børnene er en del af større børnefællesskaber på stuen, i teamet og som en del af fællesskabet i Himmelbuen. De mindre børnefællesskaber foregår oftest når børnene selv tager initiativ

eller når det pædagogiske personale skaber rammerne for opdeling i mindre grupper. Især om eftermiddagen indgår børnene i større børnefællesskaber. Her har vi haft fokus på at børnene oplever, at der findes mange forskellige mennesker, med forskellige behov, udtryk og ressourcer.

En praksisfortælling om arbejdet med social udvikling:

I en vuggestuegruppe bliver der leget en leg med en stor snurretop som børnene kan ligge i og dreje rundt i. Fem-seks børn er med i legen. En pige står i periferien og kigger på. Hun har været ked af det. En voksen som "står for legen", er opmærksom på pigen og inviterer hende af og til med i legen. Pigen bliver stående og kigger på. Børnene virker meget glade for legen og vil gerne ligge i snurretoppen hele tiden. Den voksne hjælper dem med at skiftes. Et par gange går pigen tættere på (ca. 10-20 cm fra snurretoppen) og kigger intenst på den der ligger i snurretoppen. På et tidspunkt siger den voksne, at der skal gøres plads i snurretoppen, fordi hun lige vil se om pigen kunne have lyst til at prøve. Det gentager den voksne imens hun hjælper børnene lidt til side og gør plads til at pigen kan komme til. En dreng går hen til pigen, tager om hende og skubber hende blidt hen mod snurretoppen.

Ønsker for det fremtidige arbejde ift. læreplanstemaet Social udvikling:

- Fokus på udvikling af børns empati
- At være undersøgende og nysgerrige sammen med børnene (gå ved siden af)
- Fokus på følelser, f.eks. som projekt hvor der bliver sat ekstra fokus på én følelse om ugen
- Fri for mobberi (evt. koblet med forældresamarbejde)
- Få belyst/analyseret hvad børnene tænker om hvem de har som venner og hvem de ønsker at få som venner. Hvad er personalets rolle i det?
- At arbejde med børns spor som tema

Kommunikation og sprog:

Kommunikation og sprog foregår hele tiden alle vegne. Vi oplever at børnene i Himmelbuen har et stort behov for at blive stimuleret i deres sproglige udvikling. Herunder er et lille udpluk af det vi har haft særligt fokus på i arbejdet med at støtte op om udviklingen af børnenes kommunikation og sprog:

Et sprogstimulerende læringsmiljø: Vi har haft en opmærksomhed på, hvordan det pædagogiske personale taler med børnene og hvordan børnene taler med hinanden. Udover vores arbejde med Mad- og måltidspædagogikken (se afsnit om *Alsided personlig udvikling*), har vi haft et særligt fokus, på hvilke potentialer for sprogstimulering der er til stede i hverdagsrutiner, eksempelvis den rutine der handler om at tage tøj af og på i garderoben. Vi har på et personalemøde i 2020 haft et oplæg om de ti sprogstrategier og børnehaven har haft et oplæg fra tale- og hørelærer om understøttelse af børns sprog.

Sprog om bl.a. intentioner og følelser: For at støtte op om at børnene udvikler et sprog, der bidrager til en forståelse af sig selv, andre og omverdenen, har vi haft fokus på at det pædagogiske personale sætter ord på børnenes intentioner, ideer, følelser, tanker og behov. Dette med en nysgerrig tilgang til børnenes perspektiver som afsæt.

Fokusord: På A-møderne, har det pædagogiske personale udvalgt nogle fokusord som relaterer sig til de temaer vi arbejder med og som tager udgangspunkt i børnegruppens behov. Fokusordene skal bl.a. støtte det pædagogiske personale i, i en periode at have et særligt fokus på, at præsentere børnene for ordene

og for hvordan de bruges i forskellige sammenhænge i hverdagen. Hvis temaet er forår, kunne fokusordene være: erantis, spirer, påskeæg eller lign. Fokusordene er blevet visualiseret på billeder som er blevet hængt på stuen, så børnene kunne se dem og/eller blevet konkretiseret med genstande. Fokusord er også blevet brugt i forbindelse med vores faste rutiner, f.eks. bleskift og toiletbesøg. Et overordnet tema har f.eks. været selvhjulpenhed på badeværelset, hvor fokusordene bl.a. har været: Bukser, venstre ben, højre ben og tisse. For dagligt at minde det pædagogiske personale om at bruge fokusordene, er de nedskrevet og hænger rundt omkring på stuerne.

Ønsker for det fremtidige arbejde ift. læreplanstemaet Kommunikation og sprog:

- At koble den sproglige udvikling med kroppen – kropsliggøre og understøtte sproget ved hjælp af kropssprog og mimik.
- At koble det relationelle og den sproglige udvikling
- Indretning der understøtter den sproglige udvikling
- Introduktion til alle nye medarbejdere om sprogarbejdet i Himmelbuen

Krop, sanser og bevægelse:

Sammen med læreplanstemaet *Kommunikation og sprog*, har vi i klyngen valgt, altid at have særligt fokus på *Krop, sanser og bevægelse* og sørge for altid at målsætte indenfor dette læreplanstema, når vi planlægger aktiviteter og forløb. Herunder er et lille udpluk af det vi har haft særligt fokus på i arbejdet med læreplansteamet krop, sanser og bevægelse:

Glæde og sjov sammen med børnene: Da glæde er særdeles vigtig for børns udvikling og stimulerer udviklingen af børns hjerner, har det pædagogiske personale arbejdet på at bevare og skabe endnu mere glæde ved de fysiske aktiviteter sammen med børnene. Det har de gjort ved selv at vise glæde og deltage ved fysisk aktivitet, med den tilgang at "glæde bliver forstærket, når vi oplever den sammen med andre" (Se *barnet indefra*, s. 38). Dette fokus er blevet understøttet af teorien bag "Tryghedscirklen" og Himmelbuens MUS-materiale, hvor der er blevet sat spot på dette tema.

Kropsbevidsthed og sanser: For at støtte op om børnenes udvikling af kropsbevidsthed og sanser, har det pædagogiske personale arbejdet med at sætte ord på børnenes kroppe og kropsdele og de dertilhørende sanselige fornemmelser. For eksempel: "hov, se nu kravler du op på det andet barn" eller "der blev du ramt på armen, så nu har du ondt i armen" eller "ah, det andet barn kunne vist rigtig godt lide at du krammede ham, for nu vil han også kramme dig." Det pædagogiske personale har endvidere tilrettelagt sanseaktiviteter- og forløb i både større og mindre børnegrupper, som har støttet særligt op om specifikke behov i børnegruppen.

Fokus på inddragelse af forældrene: Det pædagogiske personale har, via de daglige samtaler og indimellem også via KBH-barn, inddraget forældrene i hvilke aktiviteter og fokusområder der arbejdes med på stuen. Ligeledes hvordan dette er med til at støtte op om det enkelte barns samt børnegruppens bevidsthed om og udvikling af krop, sanser og bevægelse. Det pædagogiske personale har været nysgerrige på hvad forældrene oplever derhjemme og er samtidig kommet med gode råd ift. hvordan de derhjemme kan støtte op om barnets udvikling og generelle trivsel. Dette med et formål om at få styrket sammenhængen mellem institution og hjem.

En praksisfortælling om arbejdet med at opmuntre og støtte børns fysiske udfoldelse:

På legepladsen: En pige på lidt over et år, falder ned i en lille fordybning i græsset: Den voksne siger: "hov der faldt du lige ned i et hul". Pigen siger ingenting, men bliver liggende. Den voksne siger: "Rejs du dig op og kom op af hullet" – imens bruger han fagter til at vise hvad hun skal gøre for at komme op. Det varer i ca. 5 min. Til sidst tager den voksne en lille skammel hen ved siden af pigen og viser hende hvordan hun kan bruge den som hjælp til at komme op af hullet. Efter hun har set det, bruger hun selv skamlen som hjælp til at komme op af hullet.

Ønsker for det fremtidige arbejde ift. læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse:

- Mere fokus på de stille lege (fordybelseslege)
- Endnu mere inddragelse af forældrene via dokumentation. Skabe endnu større sammenhæng mellem hjem og Himmelbuen
- Arbejde med Selvhjulpethed i samme grad som før Corona
- Begå sig i trafikken (øge børnenes bevidsthed om hvordan de er i trafikken)
- Betydning af tålmodighed og hvad det kan betyde i praksis
- Bevidsthed om at indrette sig uden nejér/indretning? – hvilke muligheder giver vi børnene og hvilken betydning har det for børnene?
- Mere viden om de forskellige sanser. Og dele denne viden med forældrene.
- Fokus på overgangen til storbørnsgruppen.
- Fokus på legepladsens legemiljøer - vilde lege og beskyttelse af lege m.m.
- Hvordan tager vi højde for børnenes forskelligartede madkulturer, for herigennem at arbejde med børnenes madmod?
- Kønsidentitet. Hvem er jeg?
- Bevægelsesglæde ved at kroppen er i ro

Natur, udeliv og science:

Vi har en oplevelse af, at der generelt er et behov for at børnene i Himmelbuen får mere viden om og erfaring med naturen og science. Dette kan muligvis forklares med den begrænsede adgang til naturen som nærmiljøet tilbyder. Herunder er et lille udpluk af det vi har haft særligt fokus på i arbejdet med at støtte op om læreplanstemaet *Natur, udeliv og science*:

Konkrete erfaringer med naturen: Vi har haft et øget fokus på at give store og små ting der findes i den natur vi oplever, opmærksomhed og være nysgerrige sammen med børnene. Det har f.eks. været ift. dyr, insekter, bær, planter, kastanjer, grene og blade. Vi har samlet forskellige ting i naturen og taget med ind på stuerne, hvor vi har lavet ting/pynt ud af det sammen med børnene. Eks. har vi malet på grene og lavet skovtema i vindueskarmen.

Vi har haft planteprojekter og fra jord til bord projekter. Eksempelvis har børnehaven haft et kartoffeltema, hvor børnene plantede kartofler, så dem vokse, gravede dem op, spiste dem og lavede kartoffeltryk med dem. Børnehaven har også haft et forløb med Naturcenter Amagerstrand med ekstern vejleder, hvor der blev taget udgangspunkt i børnenes interesse for snegle.

Vi har inddraget, især børnehavebørnene i vores affaldssortering og genbrug. I vuggestuen har vi arbejdet med bæredygtighed i f.eks. lege og ved læsning.

Observation og undersøgelse af naturfænomener: Vi har haft en opmærksomhed på, at tale om og sammen med børnene forholde os til hvordan årstidsrelaterede fænomener påvirker os. Eks.: Om sommeren,

har vi talt med børnene om at det er varmt, at vi sveder og at vi skal have solcreme på for at passe godt på huden. Vi har talt med børnene om, at nu kommer der skyer på himlen og derfor bliver det lidt mørkere og koldere osv. Herudover har vi inddraget naturens cyklus i vores generelle samtaler med børnene, eksempelvis under måltiderne eller til formiddagssamlingen. Hvis der har været børn, der har været utrygge ved et naturfænomen (eks. lyn og torden), har vi inddraget dette i legene og i trygge rammer undersøgt fænomenet ved hjælp af lydfiler, historier eller lign.

Vi har støttet børnene i at udvikle en opmærksomhed på vejret. F.eks. har vi talt med børnene om dagens vejr og hvilken betydning det har for hvilket tøj de skal have på når de skal ud.

Legepladsen: Ved brug af naturmaterialer (buske, blomster mm.), har vi fået opdelt legepladsen i mindre legezoner. Eksempelvis er der kommet et nyt sted til at så planter/blomster (ud til vejen). Dette område vil kunne bruges til rolige aktiviteter, eks. læsning med en mindre gruppe børn.

Herudover har (En medarbejder i børnehaven, sammen med børnene) bygget en kasse til orme og snegle i vores "kriblekrable hjørne". Vi har fundet og samlet insekter og spontant lavet midlertidige terrarier. Vi har lavet insekthoteller.

Vi har brugt legepladsen på alle tidspunkter af dagen. Om efteråret og i vintermånederne, oplever børnene at det langsomt bliver mørkere på legepladsen om eftermiddagen. Det pædagogiske personale har flyverdragter de kan tage på når de skal på legepladsen, hvilket støtter op om de voksnes deltagelse i udelivet. Vi har arbejdet med at tilbyde børnene sanselige oplevelser ud fra de muligheder naturen giver på legepladsen. F.eks. når det regner, har det pædagogiske personale gjort børnene opmærksomme på regnen og har sat ord på følelsen når regnen har ramt ansigt, hår, hænder o.lign.

Se evt. legepladsrapport på Himmelbuens hjemmeside.

En praksisfortælling fra vuggestuen om arbejdet med vintertema:

Mens vi ventede på sne og kulde, fik vi lavet flotte isskulpturer. Vi samlede ting i naturen (blade, små grene osv.), som vi lagde i kopper, hældte vand på og til sidst satte vi dem i fryseren. Da vi hentede dem fra fryseren, var vandet frosset til is. Vi tog dem op af kopperne, legede med dem og mærkede hvor kolde de var blevet.

I vores samlinger talte vi om snemænd og snebolde. Vi sang bl.a. "Snemandfrost og frøken Tø".

Da sneen endelig kom, gik vi ud og byggede snemænd og kastede med snebolde. En dag valgte børnene at tage snebolde med ind på stuen, Vi lagde dem i en skål og fulgte med i forvandlingen fra sne til vand. Det var ren magi og et virkeligt naturfænomen.

Ønsker for det fremtidige arbejde ift. læreplanstemaet Natur, udeliv og science:

- At fantasien får mere plads udenfor
- At give børnene flere oplevelser med forskellige naturmaterialer
- Flere fra jord til bord-projekter = respekt for naturen
- Mere planlægning af udeliv og ture
- Tematisere før og efter en begivenhed. Planlægge ud fra den enkelte børnegrupper behov.
- Krible krable projekt i vuggestuen
- Inddrage flere børn i affaldssortering og hvorfor det er vigtigt
- Edderkoppetema i hele huset
- Tema om danske dyr (fugle, foder og bygge fuglehuse)
- Bål på legeplads (herunder arbejde med børnefællesskab samt science)
- Mere viden udefra f.eks. Amager naturcenter

Kultur, æstetik og fællesskab:

I Himmelbuen er vi mennesker med mange forskellige kulturelle baggrunde og vi indgår i mange forskellige fællesskaber i løbet af dagen. Vores rum er indrettet med udgangspunkt i den enkelte børnegruppens behov, interesser og mangfoldighed. Herunder er et lille udpluk af det vi har haft særligt fokus på i arbejdet læreplanstemaet *Kultur, æstetik og fællesskab*:

Forskellige kulturer og traditioner:

Vi har arbejdet med at udvide børnenes bevidsthed om, at der findes forskellige kulturer og traditioner, både i og udenfor Himmelbuen. Vi har taget udgangspunkt i de kulturelle begivenheder, højtider og traditioner, som fastelavn, påske, ramadan, halloween mm.

Vi har pyntet op og gennemført aktiviteter som har relation til de aktuelle traditioner. Og indimellem har de pædagogiske medarbejdere klædt sig ud og pyntet sig. At Himmelbuens personalegruppe i sig selv repræsenterer forskellige kulturer, har bidraget til diversitet og forskellige nuancer.

Inden Coronas indflydelse på det danske samfund, var alle fire vuggestuegrupper i teatret. Deltagelse i andre kulturtilbud, såsom biblioteket, har været begrænset under Corona. Vi har dog benyttet os meget af nærområdet, som også er en del af kulturen.

Madmenu: Madmenuen er blevet planlagt med udgangspunkt i årstiden og de dertilhørende traditioner, eksempelvis har vi spist kastanjer om efteråret og spist julefrokost i december måned. Vi har haft dialoger med børnene om maden, med inddragelse af de forskellige normer og værdier der er tilknyttet.

Erfaringer med at anvende forskellige materialer og redskaber:

Vi har arbejdet med at introducere børnene til forskellige materialer og redskaber. På vores A-møder har vi forberedt os ved at få et overblik over kommende kreative aktiviteter/projekter og over hvordan det er muligt at få skabt tydelige og trygge rammer som kan støtte børnene i at få disse erfaringer. Eksempelvis har Tarzanstuen haft en aftale med børnene om at alle børn minimum skal lave ét kreativt produkt når de har et projekt på stuen. Dette er foregået ved at det pædagogiske personale har været aktivt deltagende og guidende under aktiviteten.

Eksempler på de erfaringer børnene har fået, er:

De har klippet, malet, klistret med lim (eks. med pailletter), lavet figurer med gips, lavet hjemmelavet modellervoks, lavet sæbebobler, sået karse, udkåret græskarhoveder, bagt kage, skruet skruer i og ud af vægge, gravet med skovle, bygget et hus med træ mm.

Ønsker for det fremtidige arbejde ift. læreplanstemaet kultur, æstetik og fællesskab:

- Arbejde endnu mere med hvordan kulturer er anderledes uden for Himmelbuen (f.eks. museer)
- I højere grad inddrage madplanlægning i vores temaer
- Traditioner i samlinger
- At vi får udklædningstøj som repræsenterer forskellige kulturer

Inddragelse af forældrebestyrelsen

Forældrebestyrelsen er på klyngeniveau og forældrerådet er på enhedsniveau. Forældrerådet i Himmelbuen holder ca. 4 årlige forældrerådsmøder af 2 timers varighed. Vi har besluttet at alle forældre der melder sig til at deltage og bidrage til forældrerådsmøderne er velkommen. 1 gang årligt holdes der efterårsvalg til forældrerådet.

Den løbende evaluering i forældrerådet

På baggrund af løbende forældrerådsevalueringer af behov i børne- og forældregruppen, er nedenstående tiltag gennemført/besluttet:

KFO-kursus og oplæg:

Vi har de seneste 2 år startet et nyt forældreråd med oplæg fra KFO om forventninger, rolleafklaring og ønsker for det fremadrettede samarbejde i forældrerådet.

Vi har ligeledes haft afholdt et forældremøde for alle forældre i Himmelbuen, hvor KFO var procesleder i fht. at sætte samarbejdet mellem hjem og Himmelbuen på dagsorden.

Forældre Kaffe:

I 2018 startede vi forældre kaffe op hver 6. uge på hver stue. Formålet med forældre kaffe er at forældre skal få mulighed for at danne netværk. Det er ligeledes repræsentanter fra forældrerådet, der har ansvaret for at sørge for at lave kaffe og være vært, således at medarbejderne fortsat kan holde fokus på børnene. Grundet corona har forældre kaffe været sat på standby. Der er et stort ønske om at starte det op igen, når dette bliver muligt.

Forældre-arbejdssøndag:

Der er 1 årlig arbejdsdag hvor forældre der har tid og mulighed sammen med gårdmanden og lederen, kan lave diverse forefaldende opgaver, som f.eks. udbedring af legeplads, male trappeopgang, vaske legetøj m.m. Forældrenes børn har også mulighed for at deltage. Grundet corona har der ikke været afholdt arbejdsdag i 2020.

Himmelbuebevægelse:

Forældrerådet fra 2019/2020 har haft støttet op om lederens ide med at lave Himmelbuebevægelse, som er tænkt som forældre-barn gymnastik med gymnastikinstruktør. Dette for dels at støtte op om forældre-barn relationen, børnenes motoriske udvikling og dels i fht. at skabe mulighed for at forældre kan danne netværk. Vi vil tage ideen op igen, når corona er tæmmet.

Tilsynsdialogmøde:

Forældrerepræsentanter har altid mulighed for at deltage til det årlige tilsynsdialogmøde der laves på baggrund af den pædagogiske konsultants tilsyn. Til mødet deltager der udover den pædagogiske konsulent,

klyngelederen og 1 medarbejder fra henholdsvis vuggestuen og børnehaven samt den pædagogiske leder. De seneste 2 år, har det været forældrerådsformanden der har deltaget.

Gennemgang af og kommentering vedr. tilsynsrapport:

Efter tilsynsdialogmødet gennemgås tilsynsrapporten i hele forældrerådet med mulighed for spørgsmål og kommentering.

Pjecer og dagsordner:

I 2020 udarbejdede forældrerådet velkomstpjece til vuggestue og børnehave samt dagsorden til overleveringssamtalen mellem vuggestue, børnehave og forældre. Disse er oversat til engelsk.

Hvordan har vi inddraget forældrebestyrelsen i evalueringen af den pædagogiske læreplan?

Forældrerådet har sat sig ind i Himmelbuens styrkede læreplan samt evalueringen af samme og har på et forældrerådsmøde bidraget til evalueringen ud fra et forældreperspektiv. Forud for det, har forældrerådet udtrykt ønsker for forældresamarbejdet/læreplanstemaerne i Himmelbuen. Forældrenes bemærkninger inddrages i det fremadrettede arbejde med Himmelbuens styrkede læreplan

Forældrerådets bemærkninger til Himmelbuens styrkede læreplan:

- Generel indsigt og indsigt i de temaer der arbejdes med.
- Interessant hvordan børnene skal udtrykke det der arbejdes med (tegnene).
- Dejlig konkret.
- Giver mening at fortsætte det pædagogiske arbejde/styrke nogle indsatser derhjemme, hvis der f.eks. er noget der er særligt fokus på i Himmelbuen i en periode.
- Blomsten giver et godt overblik over hvad der arbejdes med i den givne periode.

Forældrerådets ønsker for forældresamarbejdet om børns læring:

- Det er noget der skal opdyrkes. Det skal dyrkes i alle situationer: arbejdsdage, forældrekafe, arrangementer.
- At der til forældrekafe, kan lægges læreplanstemaerne ud på bordene, så dialogerne tager udgangspunkt i læreplanstemaerne.
- At forældre, medarbejdere og børn mødes f.eks. til jul eller sommerfest hvor forældrene kan se hvad børnene har lavet.
- Forældretrivselsgrupper med det formål at arrangere forskellige arrangementer; at lave sjove ting i forældregruppen sammen med børnene.
- Vigtigt som forældre at vide hvad børnene laver, lærer og har interesse for.

- At gøre nogle af de samme ting derhjemme som i institution.
- Styrke sammenhængen mellem hjem og institution med udgangspunkt i det enkelte barn eller børnegruppen. Evt. i form af små opgaver.
- Legegrupper/forældregrupper hvor grupperne mødes jævnligt hjemme hos børnene eller på en legeplads/bålplads. Evt. som en invitation til forældrene.

Tiltag:

Forældrerådet (2021/2022) har besluttet at sætte særligt fokus på et eller to læreplanstemaer på hvert forældrerådsmøde. Herunder hvordan der arbejdes med dette tema i Himmelbuen og ideer til hvordan der kan skabes endnu større sammenhæng mellem institution og hjem. Dette i form af drømmesamtaler, der tager udgangspunkt i læreplanstemaerne.

Det fremadrettede arbejde

Hvilke områder af vores pædagogiske læringsmiljø vil vi fremadrettet sætte mere fokus på?

Se afsnittene om ønsker for det fremtidige arbejde ift. læreplanstemaerne.

Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur?

Med Coronasituationen og de dertilhørende restriktioner, er det blevet tydeligt for os, hvilken stor betydning det har for planlægningen og evalueringen af den pædagogiske hverdag, at det pædagogiske personale kan samles til ugentlige stuemøder. Vi ser derfor frem til igen at kunne afholde ugentlige stuemøder.

Pædagogisk leder vil i efteråret 2021 tage et diplommodul for faglige ledere – Den Styrkede Læreplan. Med denne opkvalificering, forventer vi at der vil komme justeringer i organiseringen af Himmelbuens evalueringskultur, som vil være med til at sikre udviklingen og systematikken af samme.

Hvordan vil vi justere organiseringen af vores evalueringskultur? Hvordan har eller vil vi på baggrund af denne evaluering ændre og/eller justere vores skriftlige pædagogiske læreplan?

Vi vil uddybe afsnittet Evalueringskultur.

Vi vil uddybe beskrivelsen af arbejdet i forældrerådet ved at beskrive et nyt tiltag.
